

Sygn. akt VI GC 309/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Walus-Rzasa

Protokolant: st. sekretarz sądowy Magdalena Kamuda

po rozpoznaniu w dniu 16 lutego 2016 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M.

przeciwko: A. de C. e (...) Spółka Akcyjna w M.

o zapłatę: 301.320,00 zł

I.zasądza od pozwanego A. de C. e (...) Spółki Akcyjnej w M. na rzecz powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w M. kwotę 301.320,00 zł (trzysta jeden tysięcy trzysta dwadzieścia złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 23 września 2014r. do dnia zapłaty,

II.zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 22.283,00 zł (dwadzieścia dwa tysiące dwieście osiemdziesiąt trzy złote) tytułem kosztów procesu , w tym kwotę 7.200 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt **VI GC 309/15**

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 1 marca 2016 r.

Pozwem skierowanym przeciwko A. de C. e (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w M. powód (...) sp. z o.o. z siedzibą M. wniósł zasądzenie od pozwanego kwoty 301.320 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej liczonymi od dnia 23 września 2014 r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że w dniu 9 września 2013 r. strony podpisały umowę o projekt i wykonanie prac objętych zadaniem nr 2 dotyczących inteligentnego systemu sterowania ruchem drogowym i transportu publicznego dla Miasta R.. Tablice przystankowe zgodne z umową zostały dostarczone przez powoda pozwanemu. Powód doręczył pozwanemu także dokumentację projektową interfejsu GSM dla pojazdów i tablic przystankowych. W ślad za tym powód doręczył pozwanemu fakturę VAT na kwotę 1.853.118 zł, przyjętą i zaakceptowaną przez pozwanego. Pozwany zapłacił kwotę 1.551.798 zł na poczet tej faktury. Powód nie wie, co jest przyczyną braku zapłaty pozostałej części faktury, tj. kwoty 301.320 zł. Tym bardziej, że cała umowa została wykonana i odebrana, także przez Miasto R. jako zamawiającego.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazał, że kwestionuje powództwo w całości co do zasady i co do wysokości. Faktura wystawiona została przez powoda w oparciu o protokół częściowy nr (...) z dnia 20 sierpnia 2014 r. Z jego treści wprost wynika,

iż kwota stanowiąca równowartość (...) wartości prac odebranych na podstawie protokołu, zostaje wstrzymana z uwagi na brak montażu tablic przez powoda. Nieprawdziwym jest więc twierdzenie powoda, iż nie posiada wiedzy w przedmiocie przyczyny braku zapłaty części kwoty z faktury. Pozwany wskazał, iż powód nie przedstawił jakiegokolwiek dowodu na okoliczność wykonania całości prac wynikających z zakresu umowy, a tym bardziej nie wykazał, iż wykonał przedmiot umowy w sposób należyty. Dodatkowo pozwany zaprzeczył, iż dokonał zapłaty wynagrodzenia na rzecz powoda na podstawie (...) na kwotę 14.593.335 zł. W przedmiotowym stanie faktycznym, powód nie zgłosił jakichkolwiek wiarygodnych dowodów na poparcie słuszności swoich twierdzeń.

W piśmie z dnia 2 lutego 2016 r. z daleko posuniętej ostrożności procesowej, na wypadek uznania przez Sąd zasadności roszczenia dochodzonego niniejszym pozwem, pozwany przedstawił do potrącenia swoją wierzytelność z tytułu roszczenia o zwrot kwoty 302.140 zł. Pozwany zgłosił zatem zarzut nieistnienia zobowiązania wskutek dokonanego potrącenia. Pozwany podkreślił, że zgłosił zarzut potrącenia jedynie pod warunkiem zawieszającym, to jest ze skutkiem prawnym jedynie w przypadku uznania dochodzonych przez powoda roszczeń przez Sąd za słuszne, co do zasady. Nadto na rozprawie w dniu 16 lutego 2016 r. zarzut potrącenia został potwierdzony.

Na rozprawie w dniu 16 lutego 2016 r. pełnomocnik pozwanego złożył pozew wzajemny. Mając na uwadze etap postępowania w niniejszej sprawie, Sąd postanowił wyłączyć pozew wzajemny do odrębnego postępowania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 9 września 2013 r. pozwany A. de C. e (...) S.A. (...) i powód (...) sp. z o.o. z siedzibą w M. zawarli umowę o projekt i wykonanie prac objętych zadaniem nr (...) dotyczących (...) (...)i (...) dla Miasta R., zmienioną aneksem nr (...) z dnia 13 grudnia 2014 r. Zgodnie z postanowieniami § 2 ust. 1 umowy, zakres umowy należy interpretować jako kontynuację umowy głównej, czyli umowy nr (...)41.2013 r. z dnia 14 czerwca 2013 r. zawartej pomiędzy pozwanym a Gminą M. R.. W § 6 ust. 2 umowy wskazano, iż potwierdzeniem należytego wykonania przedmiotu umowy będzie odbiór końcowy, który dokonany zostanie przez strony i zamawiającego w przypadku kompletnego i wolnego od wad zrealizowania przedmiotu umowy. W załączniku nr 1a i b do umowy określony został wykaz prac i urządzeń dostarczanych przez powoda.

(dowód: oferta powoda z dnia 16 sierpnia 2013 r. – k. 21, umowa z dnia 9 września 2013 r. wraz z załącznikiem 1a i 1 b – k. 12-20, umowa nr (...)41.2013 z dnia 14 czerwca 2013 r. zawarta pomiędzy pozwanym a Gminą M. R. – k. 64)

W dniu 20 sierpnia 2014 r. strony sporządziły protokół odbioru częściowego. W protokole jest potwierdzony odbiór trzech pozycji o numerach 2,3 i 10 na kwotę 1.821.600 zł netto. Pozycja nr 10, tj. badania komunikacji została rozliczona wcześniej. Pozycje nr 2 i 3 na kwotę łączną 1.506.600 zł netto (1.853.118 zł brutto) dotyczą dostawy tablic przystankowych i zostały objęte fakturą nr (...). Tablice przystankowe zgodnie z umową zostały dostarczone przez powoda pozwanemu. Powód doręczył pozwanemu także dokumentację projektową interfejsu (...)dla pojazdów i tablic przystankowych.

(dowód: protokół częściowy nr 3 z dnia 20 sierpnia 2014 r. – k. 22, pokwitowanie przekazania nośników oprogramowania licencyjnego i dokumentacji interfejsu GSM do pojazdów i tablic przystankowych – k. 23)

W dniu 22 sierpnia 2014 r. powód wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę brutto 1.853.118 zł. Termin płatności został ustalony na dzień 22 września 2014 r. Pozwany na poczet faktury zapłacił kwotę 1.551.798 zł.

(dowód: faktura VAT nr (...) – k. 24, potwierdzenie wysłania faktury pozwanemu – k. 26, potwierdzenie doręczenia przesyłki pozwanemu – k. 27, potwierdzenie realizacji płatności – k. 28)

Wszystkie prace objęte zadaniem nr 2 zostały wykonane i odebrane protokołem końcowym dla zadania nr 2 „Wdrożenie systemu (...) dla komunikacji miejskiej w R.” w dniu 29 maja 2015 r. przez Miasto R. jako zamawiającego. Dwustronne tablice przystankowe zostały zaprojektowane, wykonane i zamontowane przez powoda, a było ich 75. Powód dostarczył zamawiającemu (Gminie M. R.), kody źródłowe dla oprogramowania aplikacyjnego. Pozwany

otrzymał od Gminy M. R. całkowitą odpłatność za ten zakres prac, który również wykonywał powód. Nie było żadnych reklamacji dotyczących działania tablic przystankowych. W stosunku do pozwanego zostały naliczone kary umowne, jednakże żadna z nich nie dotyczyła tablic przystankowych i systemu monitoringu. Żadna z kar nie dotyczyła zakresu robót, za które odpowiedzialny był powód.

(dowód: protokół odbioru końcowego z dnia 29 maja 2015 r. – k. 29-32, pismo Prezydenta (...)R. z dnia 31 sierpnia 2015 r. – k. 37, protokół przekazania z dnia 12 sierpnia 2015 r. – k. 161, zeznania świadka P. P. – k. 174v-175, zeznania świadka Ł. D. – k. 175)

Ostatnia faktura wystawiona w dniu 23 lipca 2015 r. pozwanemu przez powoda na kwotę 14.593.335 zł za pozostałe prace objęte umową, została przez pozwanego zapłacona w całości.

(dowód: faktura nr (...) – k. 33, potwierdzenie realizacji przelewu – k. 34-36, oświadczenie pozwanego z dnia 3 września 2015 r. – k. 73)

W dniu 31 grudnia 2014 r. pozwany potwierdził saldo. Pismem z dnia 22 września 2015 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 301.320 zł wraz z odsetkami w terminie siedmiu dni od daty otrzymania wezwania.

(dowód: potwierdzenie salda na dzień 31 grudnia 2014 r. – k. 39, wezwanie do zapłaty z dnia 22 września 2015 r. – k. 40)

Dokonując powyższych ustaleń Sąd oparł się na zgromadzonych dowodach z dokumentów, jako nie budzących wątpliwości, co do ich prawdziwości i treści, niekwestionowanych przez strony.

Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły również zeznania świadków P. P. i Ł. D. na okoliczność ustalenia, czy powód wykonał i dostarczył wszystkie tablice przystankowe objęte zadaniem nr 2, dotyczącym inteligentnego systemu sterowania ruchem drogowym i transportu publicznego dla (...)R.. W ocenie Sądu nie było podstaw, aby odmówić im wiary, stąd też zeznania te Sąd uznał za wiarygodne w całości. Były one bowiem spójne, logiczne, wzajemnie się uzupełniały i potwierdzały, jak również nie były sprzeczne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Sąd pominął twierdzenia i dowody zawarte w piśmie procesowym strony pozwanej z dnia 2 lutego 2016 r. i ponownie złożone na rozprawie w dniu 16 lutego 2016 r. przez pełnomocnika strony pozwanej – jako nieprzydatne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

W przedmiotowej sprawie bezspornym był fakt, że strony wiązała umowa z dnia 9 września 2013 r. Za wykonanie prac powód wystawił tytułem wynagrodzenia fakturę VAT nr (...) na kwotę brutto 1.853.118 zł, z płatnością na dzień 22 września 2014 r. Pozwany uiścił kwotę 1.551.798 zł, do zapłaty pozostała zaś kwota 301.320 zł. Sporną okoliczność pomiędzy stronami stanowiło nienależyte wykonanie umowy przez powoda. Pozwany domagając się oddalenia powództwa, swą obronę w procesie oparł także na zarzucie potrącenia swoich wierzytelności z wierzytelnością powoda.

Dochodzona wierzytelność obejmuje wynagrodzenie za wykonane prace objęte umową, niemniej jednak w rozpatrywanej sprawie, reguła dowodowa z art. 6 k.c. nakładała na powoda obowiązek wykazania, że wykonał on powierzone mu prace prawidłowo i w związku z tym należy mu się za wykonane prace wynagrodzenie. W ocenie Sądu Okręgowego, powód okoliczności te wykazał, gdyż wynika to z przedstawionych dowodów, a także z zeznań świadków.

W ocenie Sądu, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego nie można przyjąć, co zarzuca pozwany, że powód w sposób nienależyty wykonał swoje zobowiązanie wynikające z umowy zawartej w dniu 9 września 2013 r. Treść umowy wskazuje, że jej celem było osiągnięcie określonego rezultatu, a przez to istota umowy wykazuje cechy umowy o dzieło

uregulowanej w art. 627 k.c. Zgodnie z tym przepisem przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia.

Potwierdzeniem wykonania przez powoda prac jest m.in. protokół odbioru częściowego sporządzony w dniu 20 sierpnia 2014 r. Na protokole tym został zamieszczony wprawdzie zapis „Brak montażu tablic. Wartość 20% kwoty zostaje wstrzymana”, jednakże jak wynika już z protokołu odbioru końcowego z dnia 29 maja 2015 r., wszystkie prace objęte zadaniem nr 2 zostały wykonane i odebrane. Dodatkowo, omawiany protokół stanowi dowód na to, że prace stanowiące przedmiot umowy zostały przez powoda wykonane w sposób należyty i terminowo. Wykonanie wszystkich prac przez powoda potwierdził także zamawiający (...)R. informując powoda o dobrej jakości robót i wypłacie wynagrodzenia, bez jakichkolwiek potrąceń, na rzecz pozwanego. Stanowisko jakie reprezentuje pozwany jest sprzeczne również z zeznaniami świadków powołanych w niniejszej sprawie, którzy wskazali, iż powód wykonał, dostarczył i zamontował wszystkie tablice przystankowe. Bezpośredni nadzór nad wykonywaniem tych prac z ramienia (...) pełnił Zarząd (...) w R.. Jak wynika z zeznań świadka P. P. (...) nie informował go o żadnych przypadkach odstępstw od umowy dotyczącej wykonania prac przez innego wykonawcę niż powód. Pozwany nie przedstawił żadnego dowodu na jakiegokolwiek braku w montażu lub dostawie tablic. Faktura nr (...) została zapłacona przez pozwanego w części, poza dochodzoną kwotą 301.320 zł. Pozwany nie kwestionował wystawionej faktury pod względem rachunkowym. Nie mogło więc być wątpliwości, co do tego, że prace, za które powód dochodzi zapłaty zostały prawidłowo wykonane. W świetle tych okoliczności niezasadny okazał się zarzut pozwanego w zakresie nieprawidłowego wykonania umowy.

Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia podniesionego przez pozwanego zarzutu potrącenia, ponieważ nie złożył on skutecznego oświadczenia o potrąceniu. Zgodnie z treścią art. 498 § 1 k.c., gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Dyspozycja § 2 tego przepisu stanowi, iż wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej.

Zgodnie z treścią § 1 komentowanego artykułu każdy podmiot prawa cywilnego może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności innego podmiotu, gdy spełnione są łącznie następujące przesłanki pozytywne: 1) dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami (wzajemność wierzytelności); 2) przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku (jednorodność wierzytelności); 3) obie wierzytelności są wymagalne (wymagalność roszczeń); 4) obie wierzytelności mogą być dochodzone przed sądem lub innym organem państwowym (zaskarżalność wierzytelności).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że potrącenie było nieskuteczne bowiem, przedstawiona do potrącenia wierzytelność nie była wymagalna. Wierzytelność potrącającego jest wymagalna, gdy potrącający w braku oznaczenia terminu spełnienia świadczenia i niemożności jego ustalenia na podstawie właściwości zobowiązania, wezwał drugą stronę do niezwłocznego uiszczenia należnego mu od niej świadczenia (art. 455 k.c.) (Kodeks cywilny Komentarz do artykułów 450-1088 pod redakcją Krzysztofa Pietrzykowskiego, 6. wydanie, wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2011, str. 131).

W orzecznictwie wskazuje się, iż przez wymagalność wierzytelności rozumie się stan, w którym wierzyciel ma prawną możliwość żądania zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności, a dłużnik jest obowiązany spełnić świadczenie. Wówczas też następuje dopuszczalność potrącenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2008 r., V CSK 367/07, nie publ.). Na ogół wymagalność powstaje z chwilą nadejścia terminu spełnienia świadczenia, który może być określony w ustawie bądź oznaczony przez czynność prawną albo wynikać z właściwości zobowiązania. Jeżeli termin spełnienia świadczenia nie został oznaczony, powinno być ono spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania zobowiązania (art. 455 k.c.), chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. Jak zaś wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 76/14, aprobując przeważające poglądy doktryny i

orzecznictwa, wierzytelność jest wymagalna w rozumieniu art. 498 § 1 k.c. w terminie wynikającym z art. 455 k.c. (zobacz wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 kwietnia 2015 r., V ACa 744/14, LEX nr 1682850).

Nadto Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 czerwca 2011 r., sygn. III CSK 282/10 uznał, że zarówno wymagalność roszczeń wynikających z zobowiązań bezterminowych, jak i początek biegu przedawnienia tych roszczeń należy określać przy uwzględnieniu art. 455 k.c. W związku z tym można przyjąć, że roszczenie wynikające z zobowiązania bezterminowego, obejmującego zapłatę kary umownej, staje się wymagalne w dniu, w którym świadczenie powinno być spełnione, gdyby wierzyciel wezwał dłużnika do wykonania zobowiązania w najwcześniejszym możliwym terminie (art. 120 § 1 zd. 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c.).

Odnosząc powyższe teoretyczne rozważania, z którymi należy się w pełni utożsamiać, do realiów niniejszego postępowania, należało uznać, że żadna z wierzytelności strony pozwanej nie była w momencie złożenia oświadczenia o potrąceniu wymagalna, tak więc ostatecznie nie podlegała potrąceniu. Świadczenie staje się wymagalne nie w chwili otrzymania przez dłużnika wezwania do spełnienia świadczenia, lecz po upływie czasu koniecznego do jego spełnienia. Ponieważ pozostaje poza sporem, że pozwany nie wzywał powoda do zapłaty przed złożeniem oświadczenia o potrąceniu, jego wierzytelność nie była wymagalna w chwili składania oświadczenia. Skoro tego nie uczynił dokonane przez niego potrącenie jest bezskuteczne.

W tej sytuacji i wobec treści art. 498 k.c., który uzależnia dopuszczalność potrącenia m.in. od wymagalności wierzytelności, skoro nie mogło dojść – wobec braku tej przesłanki – do wzajemnego umorzenia obu wierzytelności, odpadła również potrzeba badania merytorycznej zasadności tejże wierzytelności.

Strona pozwana wystąpiła również z powództwem wzajemnym i było to powództwo dotyczące tego samego żądania, które zostało zawarte w zarzucie potrącenia. Jednakże z uwagi na to, że powództwo nie zostało opłacone przez stronę, Sąd skierował powództwo do odrębnego postępowania, sprawie nadany został numer i bieg.

Mając na uwadze poczynione ustalenia, dokonane wywody prawne i przytoczone przepisy, Sąd I instancji uznał roszczenie powoda za zasadne o czym orzekł na podstawie art. 627 k.c. O odsetkach w związku z opóźnieniem pozwanego, który był zobowiązany dokonać wpłaty na rzecz powoda należności wynikającej z faktury VAT nr (...) do dnia 22 września 2014 r., orzeczono na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c.

Na zakończenie należy odnieść się jeszcze do faktu, iż w dniu 31 grudnia 2014 r. pozwany potwierdził saldo. Dokument ten pod firmową pieczętką pozwanego został podpisany przez pełnomocnika pozwanego. Stąd uznać należy, że należności wymienione w uzgodnieniu salda na kwotę 301.320 zł są uznane przez pozwanego. Uznanie to ma charakter uznania niewłaściwego, które zmienia ciężar dowodu. To na pozwanym, więc ciążył obowiązek wykazania, że wierzytelności objęte uzgodnieniem salda nie przysługują powodowi. Pozwany obowiązkowi temu nie sprostał, co dało dodatkową podstawę do rozstrzygnięcia jak w pkt I wyroku.

Dodać należy, że bezzasadny był wniosek pozwanego zawarty w piśmie procesowym z dnia 2 lutego 2015r. o zwrot pisma powoda z 16 listopada 2015r. a to wobec braku jego doręczenia pełnomocnikowi pozwanego a tym samym pominięcie przez Sąd twierdzeń i dowodów w nim wskazanych przez powoda – jako spóźnionych (k.88). Przede wszystkim należy zauważyć, że pismo z 16 listopada 2015r. pełnomocnik powoda złożył w związku z zarządzeniem Sądu z dnia 5 listopada 2015r. wzywającym stronę powodową do zajęcia pisemnego stanowiska w trybie art. 207 § 3 kpc w odpowiedzi na zarzuty pozwanego zawarte w odpowiedzi na pozew (k.69). Pismo zostało wysłane na adres pełnomocnika pozwanego wskazany przez niego w odpowiedzi na pozew (k.54). Ponadto pełnomocnik pozwanego zapoznał się z tym pismem w dniu 14 stycznia 2016r. sporządzając fotokopię tego pisma (k.84). W odpowiedzi na to pismo pełnomocnik pozwanego złożył pismo z 2 lutego 2016r. (k.88).

Konsekwencją uwzględnienia powództwa co do należności głównej w całości było rozstrzygnięcie o kosztach procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 k.p.c. Wobec tego pozwany obowiązany jest do zwrotu powodowi poniesionych przez niego kosztów procesu. Na zasądzoną kwotę składa się kwota 15.083 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu oraz wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w kwocie 7.200 zł ustalone na podstawie § 6 pkt 7

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. 2002 nr 163 poz. 1349).